

Kiti objektai

APIE DIDIJĄ MOSTEIKIŲ AŽUOLĄ

Apie Lietuvos girių medį – ažuolą – mūsų senoliai visada kalba su pagarba. Šie senieji miškų galiūnai, jeigu mokėtų kalbėti, papasakotų ne vieną jau seniai gyvo žmogaus atminties nesiekiantį nutikimą.

Vienas tokių galiūnų, didysis Musteikų ažuolas, auga 360 m į rytus nuo kelio Bulavėnai–Kelmė–Tytuvėnai, Dubysos girininkijos kvartale Nr. 1, į pietus nuo Šventravio aukštupio pievų. Medis nuo seno laikomas šventu.

Pasakojama, kad po šiuo ažuolu kažkada du valkatos pasislėpę nuo audros ir griaustinio. Tačiau į medį trenkęs žaibas, ir vienas nelaimingasis žuvęs. Likęs gyvasis nuskubėjęs pranešti žmonėms apie įvykusią nelaimę. Tačiau grįžęs kartu su pagalbininkais, pasiruošusiais palaidoti nelaimėlį, po ažuolu jo neberado. Vėliau pasklido kalbos, kad ažuolas gražinęs tai, ką žaibas iš žmogaus buvo atėmęs. Ir dabar dar į šiuos kraštus, atseit, užklystęs ugnies sužalotas senas valkata, kurį privalo pagerbti kiekvienų namų šeimininkai, į kuriuos jis užeinąs.

Po ažuolu iki šiol sėdima, norint susigrąžinti tai, kas kažkada buvo prarasta – sveikatą, pinigus, draugus...

*Papasakojo Aleksandra Janušienė
Užrašė Rita Grišienė*

APIE PAŠILĖS AŽUOLĄ

Stovi Kakarykalnio papėdėje senas senas ažuolas. O netoli to ažuolo kadaise mirė vargingų dešimties vaikų motina. Likę našlaičiai gailiai raudėjo savo mamos. Nors aplinkui buvo daug medžių, bet tik į tą ažuolą kasdien atskrisdavo gegutė ir nuo ryto iki vakaro dar gailiai kukuodavo, tarsi norėdama našlaičiams jų dalią palengvinti. Neatlaikė raudos, rodos, kieta ažuolo širdis: plyšo jo žievė išilgai per visą kamieną – nuo viršūnės iki pat šaknų.

Bėgo metai, džiūvo našlaičių ašaros, nustojo ir gegutė kukuoti. Suaugo ir ažuolo žievė. Tik randas toks gilus liko, rodos į pačią širdį įsirėžęs.

Užrašė Juzefa Ramanauskaitė

BURNIUKO PILKAPIAI

Jie yra Kuršių kaime, Tytuvėnų apylinkės seniūnijoje. Tai trys apskriti, akmenų vainiku apdėti pilkapiai.

Šio kaimo gyventojai Juozas Legeckas ir Zosė Varašytė pasakojo iš senų žmonių girdėtus padavimus, kad ant dabar vadinamo Burniuko kalno senovėje buvusi pilis, kurioje stovyklavo su savo kariuomene Lietuvos karo vadas Burniukas. Kovoje su priešais Burniukas žuvo. Žuvo ir visi jo kariai. Jie buvo palaidoti ties tuo kalnu esančiuose pilkapiuose.

Nuo to laiko pilkapiai vadinami Burniuko kapais, o greta esantis kalnas – Burniuko kalnu.

Seniau toje vietoje augęs spygliuočių miškas, kuris buvo iškirstas 1925-1930 metais.

Užrašė Tytuvėnų vidurinės mokyklos jaunieji kraštotyrininkai

MERGA GIRGŽDUTĖS EŽERĖLY

Čia už Ginkaus, Girgždutės kalne, ežerėlis buvo. Dabar jis yra užžėlęs. O tada jis buvo atviras. Ir ten sėdėjo tokia merga, ir ji turėjo šnelį. Ji sėdėjo ant skrynios, o skrynia plūduriavo. Ir visi ėjo žiūrėti. Atėjo ir Karklėnų klebonas. Atėjo ir sako:

– Ko tu dabar nori, ko čia sėdi? Kaip tave galėtų išimti iš ežero?

Ji ir sako:

– Ateikite su visa bažnytine apranga ir daiktais ir tada mane išimsite...

Klebonas taip ir padarė, o merga sako:

– O su kuo žvakes užgesinti?

O klebonas užmiršo atsinešti tą daikčiuką, su kuriuo reikia žvakes užgesinti. Klebonas labai perpyko, sako: „Skaityk, skaityk knygą“, o ji skendo, skendo ir nuskendo. Ir niekas jos nebeištraukė.

Kai ji nuskendo, tas ežeriukas ir užžėlė.

Papasakojo Elena Bielskienė

KAIMALĖS AKMENS VELNIAS

Nuo seno Kaimalės kaime būta akmens su smailiadugniu dubeniu. Jis buvo rausvai pilkos spalvos, beveik trikampio formos, apie 1,2 metro dydžio. Jo centre buvo 17 centimetrų skersmens ir 12 centimetrų gylio duobutė. Nors šis akmuo žmonių buvo laikomas šventu, bet apie jį pasakojama ir ne tokių skaisčių istorijų.

Kalbama, kad kadaise būta kur kas didesnio akmens. Šone jis turėjo duobutę, kurioje buvo apsigyvenęs mažas velniukas. Audros metu, kai tik griaustinis dundėdavęs, taip žaibai į tą akmenį ir trenkdavę. Tai labai stebino aplinkinius gyventojus.

Kartą netoli akmens kaimiečiai rovė linus. Staiga užėjo didelė audra su perkūnija. Darbininkai sugalvojo pasislėpti netoli akmens esančiuose krūmuose. Bet slėptuvė buvo nekokia, nes į akmenį nuolat pliekė žaibai. Geriau įsiziūrėję kaimiečiai pamatė akmens duobutėje tupintį velniuką, kuris, kai tik žaibas trenkia, pasislepia, įtraukia galvą, o kai šis nutyla, išlenda ir parodo Griaustiniui ilgą raudoną liežuvį, taip jį erzindamas. Visa tai iš dangaus matydavęs, Griaustinis pykdavęs ir vis trenkdavęs į akmenį.

Štai tuomet kaimiečiai ir suprato, kodėl Griaustinis trenkiąs taip dažnai į Kaimalės akmenį.

Ilgai velniūkštis erzino Griaustinį, kol tas suskaldė akmenį į keletą stambių ir daug smulkių skeveldrų. Didesnioji, vientisa likusi šio akmens dalis su duobute taip ir liko gulėti Kaimalės laukuose.

Pagal kai kuriuos duomenis, akmuo susprogdintas 1974 metais.

*Papasakojo Aleksandra Janušienė
Užrašė Rita Grišienė*

LEGENDA APIE MARTYNO PUŠĮ

Pasakojama, kad kažkada miško keliuku ėjo aklas žmogus. Eidamas pavargo, apgraibomis susirado medį ir atsisėdo po juo pailsėti. Kadangi buvo labai pavargęs, tai netrukus ir užsnūdo. Miegodamas susapnavo sapną, kuriame balsas jam liepė pasitrinti akis to medžio žieve ir jis praregėsiąs. Nubudęs žmogus prisiminė sapną, apgraibė medį, po kuriuo sėdėjo ir supratęs, kad tai pušis, atsiplėšė nuo kamieno žievės ir pasitrynė ja akis. Kiek nusivylęs pastebėjo, kad tebėra aklas. Nusiminęs pradėjo eiti tolyn ir už kokių penkiasdešimties žingsnių pajuto, kad pradeda matyti kelią ir viską aplink. Grįžęs padėkojo pušiai ir nuėjęs pas kleboną papasakojo, koks jam atsitiko stebuklas. Klebonas pašventino pušį, o žmonės, sužinoję apie pušies padarytą stebuklą, ėmė laikyti tą vietą šventa ir pradėjo ant pušies kabinti šventųjų abrozdėlius. Kadangi atakęs žmogus buvo vardu Martynas, tai ir pušiai prigijo Martyno vardas.

Yra išlikęs pasakojimas ir iš pokario laikų, kai miškuose buvo pilna partizanų ir banditų. Kartą būrys banditų kaip tik jojo pro Martyno pušį ir susiginčijo, ar ji tikrai gali daryti stebuklus. Vienas iš jų, pavarde Nokas, tikino kitus, kad gali sušaudyti ant pušies kabančius šventus paveikslus ir jam nieko nebus. Kitas draugas bandė jį sulaikyti ir perspėjo, kad taip nedarytų, bet Nokas jo nepaklausė ir iš šautuvo sušaudė paveikslėlius ir patį pušies kamieną. Tą momentą iš tikrųjų nieko jam neatsitiko ir visi juokdamiesi nujojo savo keliais. Nokas buvo didelis žvejybos mėgėjas, tad grįžęs į namus, nutarė eiti į Ventą pažvejoti. Kadangi jis turėjo granatų, tai nusprendė jomis žuvies išsisprogdinti. Jis atitraukė granatos saugiklį, bet nespėjo jos išmesti iš rankų – ji sprogo ir nutraukė Nokui rankas iki alkūnių. Tai sužinoję, visi žmonės pradėjo kalbėti, kad tai pušis atkeršijo už jai padarytas skriaudas.

Šiandien pušies kamieną taip pat puošia šventųjų paveikslai, kryželiai, gėlės. Čia užsuka ligoniai, vestuvių palydos su jaunaisiais, ir visi prašo pušies, kad ji jiems padėtų gyvenimo kely.

*Pasakojo Kristina Latanauskienė
Užrašė Dalia Valienė*

LEGENDA APIE PAŠILĖS KOPLYTĖLĘ

Kadaise Pašilės miestelio rytiniame pakraštyje stovėjo gražus dvaras. Tik ponas gyveno vienas, niekaip žmonos nerasdavo. Pagaliau surado ir parsivežė į Pašilę gražią, dailią, jaunutę žmoną.

Jaunamartė buvo geros širdies, tad dažnai pakalbindavo dvare dirbančius baudžiauninkus, visur savo gailėstingumą rodė. O ponas buvo griežto būdo, piktas. Kartą ponia susiruošusi pasivaikščioti, išėjusi į kiemą ir pamačiusi rykštėmis plakamą baudžiauninką. Ponia labai supykusi, liepusi tuoj pat nustoti plakti, o lovį, į kurį buvo guldomi baudžiauninkai plakimui, liepė kartu su rykštėmis užkasti.

Baudžiauninkai iškasę duobę prie kelio ir visa tai užkasę. Kad ta vieta nepasimirštų, kopytėlę pastatę.

*Papasakojo Stefanija Šimalienė
Užrašė Vladislava Kulevičiūtė*

LEGENDA APIE PAVIGAILIŲ SENKAPIUS

Pasak padavimo, tą kalnelį senais laikais švedai su kepurėmis sunešė...

Ir imta čia laidoti mirusius žmones. Šalia kapinaičių buvo tokia pelkė – rūdynė. Labai rudas tas pelkės vanduo buvo. Anot žmonių, ten buvo lydoma geležis, tai ir vanduo nuo to parudavęs. Toliau ėjęs kelias, apjuosiantis kalnelį, ir buvo šalia dauba – „Kiaukure“ vadinama.

Būdavo, važiuoja pro kapinaites žmonės, ir juo pasitinka iš kažkur atsiradęs ožiukas. Ožiukas toks būdavo suvargęs, kad žmonės pasigailėdavo jo, įsidėdavo į vežėčias ir veždavosi. Staiga ožiukas tik „kiauu, kiau“ sukiauksėdavo, ir atsisukę žmonės pastebėdavo, kad ožiuko nebėra. Lyg nė nebūtų buvęs. Todėl kartais vienas kito klausdavo:

– Kai važiavai pro Pavigailių kapelius, ar nematei ožiuko?

*Pasakojo Pranas Jasikis
Užrašė Dalia Galbuogienė*

LEGENDA APIE RŪŽOS PYLIMĄ

Gyveno Tytuvėnų dvare šlėkta ponas Tvardauskis. Jis pardavė velniams sielą. Už tai Tvardauskis jiems įsakė padaryti akmenų kelią, kuris tęstųsi nuo Tytuvėnų dvaro iki Pašiušės dvaro. Velniai, norėdami turėti jo dūšią, pradėjo darbą. Nešė jie akmenis miškais, paežerėmis, Šimšės upės pakrante.

Baigėsi terminas, kelias buvo nutiestas. Pagriebė tada velniai Tvardauskį ir nešėsi pragaran. O dvarponis ėmė šaukti Šventos Marijos pagalbą. Tuomet velniai lyg nuplikyti metė Tvardauskį... Šis krito, krito, užkrito ant mėnulio delčios rago ir pakibo.

Sakoma, kad taip žmonės tą akmenų ruožą ir ėmė vadinti Velniakeliu. O ir dabar dar tie, kurių akys geros, per pilnatį mato Tvardausko šešėlį kabant ant mėnulio.

*Papasakojo P. Jasikis
Užrašė Dalia Galbuogienė*

LEGENDA APIE VAITKAIČIŲ PILKAPIO DUBENUOTĄ AKMENĮ

Vaikaičių pilkapyje yra akmuo, kuriame matosi įspausta vaiko pėda. Apie jį yra tokia legenda.

Seniau, maro metais, mirdavo labai daug žmonių, ypač vaikų. Todėl kiekvienas kaimas turėjo savo kapinaites. Prie kapelių vieną kitą kryželį ar akmenį pastatydavo. Būdavo kalbama, kad vaikai eidavo aplankyti savo tėvelių ar motinos, juos pasišaukdavusios.

Sykj, vėlai vakare, pro kapinaites ėjo viena moteris namo. Staiga išgirdo kažin ką šnarant. Atsisuka, žiūri – stovi moteris balta lyg šmėkla, su vaiku ant rankų. Kitą rytą žmonės sužinojo, kad dingo vienas mirusios moters vaikas. O kapinių akmenyje tik vaiko pėdelę įspaustą rado...

*Papasakojo Bronislava Bandžiukienė
Užrašė Dalia Galbuogienė*

PASAKOJIMAS APIE SENĄJĮ VAITKAIČIŲ KRYŽIŲ

Šv. Jurgio – gyvulių globėjo – kryžius Vaitkaičių kaime buvo pastatytas 1901 m. Toje vietoje atsitiko vienas keistas dalykas.

Vaitkaičiuose, pas ūkininkus Mažulius, tarnavo toks Belaglovis. Vaikinas dažnai eidavo į Kalpokų dvarą žaisti kortomis. O eiti jam reikėjo miško keliuku, prie kurio dar buvo ir didelė pelkė. Vieną kartą Belaglovis, pažaidęs kortomis, ėjo tuo keliuku namo. Priėjęs pelkę jis išgirdo juodvarnį, sukranksėjusį tris kartus. Žmogus pagalvojęs, kiek galėtų būti valandų ir ko čia tas varnas kranksi. Paėjęs kiek toliau, vėl išgirdo tą kranksėjimą. Tada Belaglovis labai nusigando. Jis apsibrėžė aplink save apskritimą, nubraižė kryžių ir ėmė žegnotis. Staiga pasigirdo garsas: tarsi šimtas arklių žvendami nulėkė per pelkę. Belaglovis tuoj parbėgo namo ir viską apsakė šeimininkams. Mažuliai tuoj nuvažiavo pas kunigą pasikalbėti. Kunigas liepė surasti gyvulių globėjo šv. Jurgio kryžių ir pastatyti toje vietoje, kur taip nutiko. Tuomet būsią apsaugoti viso kaimo gyvuliai.

Kryžius buvo surastas, pastatytas ir pašventintas. J. Baldžiuko tėvas pats išpjaustė metus, žyminčius kryžiaus pastatymą. Dar ir dabar jis tebestovi, saugodamas visą kaimą.

*Pasakojo Jonas Bandžiukas
Užrašė Dalia Galbuogienė*

STEBUKLINGAS ŠALTINĖLIS

Važiuojant asfaltuotu keliu iš Kelmės į Tytuvėnus, nusileidus į Dubysos slėnį, dešinėje kelio pusėje tarp medžių pasirodo grašti koplytėlė. Ji saugo čia esantį pėduotąjį akmenį ir stebuklingą šaltinį.

Apie šią vietą pasakojama, kad kadaise čia buvo vyšnių sodelis, stovėjo tašyto ažuolo kryžius ir graži stiklinė koplytėlė, pastatyta ant žemės su išraižytais iš medžio apaštaliukais. Čia pat, prie šimtamečio medžio, gulėjo iš pažiūros paprastas akmuo. Tačiau jis – nepaprastas, jame įspausta vaiko pėdelė. Žmonės pasakoja, kad ant šio akmens kadaise klūpodavo švenčiausios mergelės Marijos vienerių metų sūnelis – kūdikėlis

Jėzus. Tada ir liko akmenyje išmintos dešinės kojos kelėnėlis ir lazdelės galo įdubimai. Ir šitą akmenį nuo neatmenamų laikų žmonės laikė šventu, jam meldavosi, dėdavo aukoms pinigų.

Netoliese buvo akmeninis šulinys su skaidriu kaip krištolas vandeniu. Žmonės ir ten ėmė melstis, semti jo vandenį, nes tikėjo jį esantį šventu, gydančiu nuo visokių ligų ir teikiančiu stiprybės bei jėgos. Pasakojama, esą pro šią vietą ėjo namo paleistas apakęs kareivis. Sustojęs pailsėti ir užmigęs. Naktį jam prisapnavę, kad švenčiausioji mergelė Marija priėjusi prie jo ir liepusi keltis tokiais žodžiais: „Eik ten prie Dubysos, rasi didelę krūvą samanomis apaugusių akmenų, o tarp jų atrasi vieną akmenį su mano sūnaus Kristaus atspausta pėdele. Netoliese teka šaltinis – tenai mazgok akis, kol praregėsi“.

Pakilęs iš miego ilgai klaidžiojo akklasis kareivis, kol atrado stebuklingąjį šaltinį. Čia vandeniu pasitrynė akis ir praregėjo. Tas kareivis buvo kilęs nuo Saudininkų. Nuo to laiko toli pasklido garsas apie tą kareivį ir stebuklingąjį šaltinį. Daug žmonių eidavo prie jo, plaudavo skaudamas kojas, rankas, ir stebuklingojo šaltinio vanduo visiems padėdavo.

LEGENDA APIE KARKLĖNŲ DVARĄ

Laikrodžiui išmušus dvylika, iš dvaro kapinių pro jų vartus išvažiuodavo senoji dvaro karieta, apkabinėta liktarnomis, ir šuoliais lėkdavo kaštonų špalieriumi į dvarą. Joje sėdėdavo senasis ponas, pasipuošęs išėiginiais rūbais. Vos tik karieta privažiudavo priebutį, pasigirsdavo garsus vežėjo, stabdančio arklius, šūksnis, ir karieta, kaip įbesta, sustodavo. Atsidarydavo, nors niekieno nedaromos, karietos durys, iš jos išlipdavo ponas, kuris, pasiramsčiuodamas lazda, įeidavo į dvarą ir vaikščiodavo po parkus, gąsdindamas paneles. Bet kartą, kai karieta įprastu laiku atvažiavo į dvarą, jame buvo svečių. Tą kartą niekas iš jos neišlipęs ir ji, šiek tiek palūkuriavusi kieme, apsisukusi išvažiavo atgal. Panelės maniusios, kad svečiams išvažiavus, karieta vėl sugrįš. Tačiau tą naktį ji jau nebesugrįžo. Tada jos suprato, kad vaiduoklis bijosi pašalinių ir liepė kumečiams panakčiui budėti dvare. Kumečiai labai bijojo vaiduoklio ir į dvarą ateidavo jau tik jam išvažiavus.

Baimės iškamautos panelės nuėjo pas kunigą prašyti, kad išvartų vaiduoklį. Kunigas joms liepė į pakajų susinešti gražiausius drabužius, papuošalus, prie veidrodžių sukabinti ploniausius rankšluosčius, pasidėti pilniausius vandens dubenis ir, tik karietai įvažiavus į kiemą, skubiai nusimetus aprėdus, pradėti praustis. Ir praustis tol, kol ponas prakalbės. Dar pamokė, ką jam sakyti.

Grįžusios namo panelės jau iš vakaro pasiruošė sutikti vaiduoklį ir viską padarė taip, kaip buvo liepęs kunigas. Vos tik išmušo dvyliktą, špalieriuje sublizgėjo liktarnos, kieman

įdundėjo karieta, o ponas įėjo į pakajų. Pamatęs besitučkuojančias ir prieš veidrodžius besistaipančias paneles, supykęs ir neiškentęs paklausęs:

– Ar tik ne į balių, meldžiamosios, ruošiatės?

– Žinoma, kad į balių, – atsakiusios panelės.

– Kaip ne gėda, kol namuose gedulas? – pasakęs ponas.

– Bet kažin ar ne didesnė gėda mirusiam iš kapų kilnotis? Per naktis po žemę trunkytis?

Kai galėtum sau ramiai gulėti ten, kur su dievo palaiminimu esi palaidotas, – atsakiusios jam panelės.

Tai išgirdęs ponas susirietęs, lyg basliu per galvą trenktas, ir bematant išlėkęs į kiemą, skubiai išokęs į karietą. Vos tik spėjusios užsitrenkti jos durelės, lyg patrakę suprunktė arkliai, iš pasagų pažirusios žiežirbos, sublizgėjusios liktarnos, o karieta su didžiausiu triukšmu nubildėjusi špalieriumi į pakalnę ir pranykusi neperregimoje tamsioje kapinių tarpuvartėje. Nuo to laiko ji jau niekuomet nebepasirodžiusi dvare.

Buvo taip kada, ar ne – sunku spręsti. Bet jeigu toks padavimas yra, manau, vertėjo jį užrašyti. Tegul ateity paskaito vaikaičiai, ką jų seneliai porindavo apie dvarus ir vaiduoklius.

*Pasakojo Stasė Zajančiauskienė
Užrašė Janina Garbenienė*

VELNIO AKMUO

Budriūnų kaime, gražioje pievoje, guli didžiulis akmuo, vadinamas Velnio akmeniu. Labai labai seniai vaikščiojo paežeriais velnias ir, neturėdamas ką veikti, rinko akmenis. Pririnko daugybę mažų akmenų, bet nežino, su kuo juos parsinešti. Jam begalvojant, prisėlino antras velnias ir klausia:

– Ką tu čia veiki?

Kitas jam atsako:

– Pririnkau akmenų, bet nežinau, kaip juos parnešti.

Tada antrasis sako:

– Neimk tų mažų akmenų, o geriau man padėk. Aš tai radau didžiulį akmenį, tą ir neškim.

Pagalvojo abu velniai ir nutarė, kad reikia nešti didelį akmenį. Nešė, nešė tą didelį akmenį, bet jau tiek pavargo, kad išmetė į pievą ir paliko. Tada vienas ir sako:

– Palikim tą akmenį šioje pievoje ir tebūna jis kaip paminklas, kai mes numirsim.

Taip ir liko akmuo pievoje. Ir dabar jis ten tebeguli įsmigęs žemėje. Ir iki šiol vadinamas Velnio akmeniu.

*Užrašyta pagal J. Bilienės pasakojimą
Užrašė Danutė Šimkienė*

VYGANTO PELKĖS VELNIAS

Kadaise Vizgailių kaime, kuris ribojasi su Pagryžuviu, netoli karininko Vyganto sodybos, kurioje jis gyveno su vokiete žmona ir vaikais, buvo pelkė – nedirbamas, niekam nenaudingas žemės gabalas, priaugęs karklų.

Pasakojama, kad toje pelkėje gyveno velnias, kuris buvo pamėgęs po savo valdas žmones vedžioti. Šie net pamiršdavę, kurioje pusėje jų trobos esančios. Jei tik kas per tą pelkę eidavo ar arkliais važiuodavo, kaip mat pamesdavo kelią ir klaidžiodavo, klaidžiodavo, kol gaidžiai imdavo giedoti. Tik jie galėdavę paklydėlius išgelbėti.

Panašiai vieną sykį buvo nutikę ir Stasei Toletienei (apie 1930 metus), kartu su seserimi Uršuleėjusiai po talkos darbų pro Vyganto pelkę. Pelkėje sėdėjęs velnias taip moteris vedžiojęs, kad šios praklaidžiojusios visą vakarą ir naktį. Tik ryte, kažkur užgiedojus gaidžiui, parsirado namo.

Dabar ten jokios pelkės nebėra, visa buvo suarta, paversta dirbamomis žemėmis, sėjami kukurūzai, kviečiai, o dar vėliau ten padarytos ganyklos.

*Papasakojo Zofija Brazienė (Toletaitė)
Užrašė Rita Grišienė*

PASAKOJIMAS APIE PAVIEKALNIO KAPINAITES (KARKLŪNŲ APYL.)

Kadaise iš Karklūnų dvaro godus valstietis Barkauskis nusipirkęs Paviekalnį ir aplink jį buvusių žemę. Jis suaręs visą lauką aplink kalną, palikusi tik pati viršukalnė, ant kurios stovėję trys kryžiai, prie kurių žmonės rinkdavęsi melstis. Kadangi kalnas buvo Barkauskio žemėje, o per ją eidami žmonės galėjo suminti taką, kuris būtų buvęs savininkui paskutinis lašas į godumo ežerą, tai jis sumanė tuos kryžius išrauti, o kalną suarti. Kartą pavakary žemės savininkas, pasikinkęs porą stipriausių arklių, nuvažiavęs ant Paviekalnio ir užkalbinęs vieną iš mažesnių kryžių lengvai nuvertęs ant žemės. Nuvertus pirmąjį kryžių nieko baisaus lyg ir neatsitikę, gal tik vėjas šiek tiek sustiprėjęs. Sėkmės pradžiugintas Barkauskis nedelsdamas užkabinęs kinkinį už antrojo kryžiaus, kuris buvęs daug stipresnis, ir rovējui sunkiau sekėsi jį išrauti. Bet godumo apsėstas žmogus, pradėjęs savo juodąjį darbą, vargęs toliau. Nuvertus ant kalno antrąjį kryžių, dar labiau sustiprėjęs vėjas ir apsiniaukęs dangus, bet įnikęs į darbą Barkauskis viso to nematęs. Netoli kalno gyvenę kumečiai išėję iš varganų pirkelių, būriavęsi kiemeluose ir žiūrėję, kas bus toliau. O toliau Barkauskis

užkabinęs arklius už trečiojo, paties aukščiausiojo, kryžiaus mėgindamas jį nuversti, bet kryžius nė iš vietos – stovi kaip stovėjęs ir gana. Perpykęs Barkauskis botagu čaižo arklius, šie stojasi piestu. Aplink ausis švilpia viesulas ir šeimininko botagas, braška, vaitoja žmogaus kančiumi kapojamas kryžius. Aplink trobeles gūžiasi žmonės ir žiūri kas bus. Baukštesnieji bėga į vidų ir žvelgia pro langelius: ant kalno dangus su žeme maišosi, jau ir roviko beveik nesimato. Tik staiga sudunda lyg griaustinis virsdamas ant žemės kryžius. Viesulas susuka šeimininką, o jo arklius ir kryžių įtraukia į sūkurį ir kūlversčiais nuritina į pakalnę. Žmonės subėgo į pirkeles ir užsidangstė langus, kad nematytų, kas atsitiks su Barkauskiu, nes manė, kad vėpūtis jį sutrupins į dulkes. Tačiau sekančią dieną vėl atvažiavo ant Paviekalnio ir suarė jį iki paskutinės pėdos. Suaręs pasėjo vasarą. Pasėlis sudygo, išaugo, bet užderėjo vien tuščios varpos. Derliaus negavęs Barkauskis labai supyko ir ant Paviekalnio nieko nebesėjo. Keletą metų ant kalno buvo pusynė. Vėliau jis apžėlė žole, bet ir žolė čia buvo skurdi.

*Pasakojo Z. Tautkienė
Užrašė Janina Garbenienė*